

Miksi
täsmätyökykyisten
nuorten tilanteen
parantaminen on
niin tärkeä ja
ajankohtainen
teema?

**Leena Normia-
Ahlsten**

Terveyden ja
hyvinvoinnin laitos
30.10.2025

Miksi aihe on tärkeä juuri nyt, osa 1

- Suurin osa nuorista voi hyvin ja siirtyy aikuisuuteen sujuvasti. Aiempaa useampi lapsi ja nuori kokee myös terveytensä hyväksi.
- Terveytensä keskinkertaiseksi tai huonoksi kokeneiden nuorten osuudet kasvoivat erityisesti tytöillä vuodesta 2015 vuoteen 2023 asti. (Helenius ym. 2025)
- Osa nuorista jää myös koulutuksen ja työn ulkopuolelle:
 - NEET-nuoret n. 9 % ikäluokasta, eli n. 86 000 nuorta (VTV 2025)
 - Työkyvyttömyyseläkkeellä olevien nuorten määrä on jälleen nousussa (Kela 2024).
- Pitkittynyt työttömyys kytkeytyy terveyden ja työkyvyn huonoon ennusteeseen ja käytännössä pysyvään työkyvyttömyyteen (Pirkola ym. 2020; Maunu ym. 2023)

Miksi aihe on tärkeä juuri nyt, osa 2

- Syrjäytyminen on inhimillinen tragedia, mutta myös hyvin kallista yhteiskunnalle.
Arvioita:
 - 40 vuoden työuran ajan kestävä syrjäytyminen pienentää kansantuloa 700 000 euroa ja rasittaa julkista taloutta 430 000 eurolla. (VTV 2007)
 - Ilman 2. asteen tutkintoa jääneestä nuoresta koituu yhteiskunnalle vähintään 370 000 euron menetykset ilman muita syrjäytymisestä koituvia kustannuksia (Hilli ym. 2017)
 - Yksi syrjäytynyt nuori johtaa karkeasti arvioiden keskimääräisen vuosipalkan arvoiseen kokonaistuotannon menetykseen kansantaloudessa vuosittain. (VTV 2025)
- Ennusteen mukaan koetun työkyvyn heikkeneminen jatkuu ja erityisesti nuoret aikuiset arvioivat aiempaa useammin olevansa ainakin osittain työkyvyttömiä (Kestilä & Karvonen 2025)
- Syrjäytymisen ehkäisyä on vaikea mitata (Hiilamo yms 2022.) mutta tiedetään, että työn merkitys ihmiselle kasvaa erityisesti huonossa työllisyystilanteessa ja että työ kuntouttaa (Saikku & Hannikainen 2018; Sipilä & Appelqvist-Schmidlechner 2025)

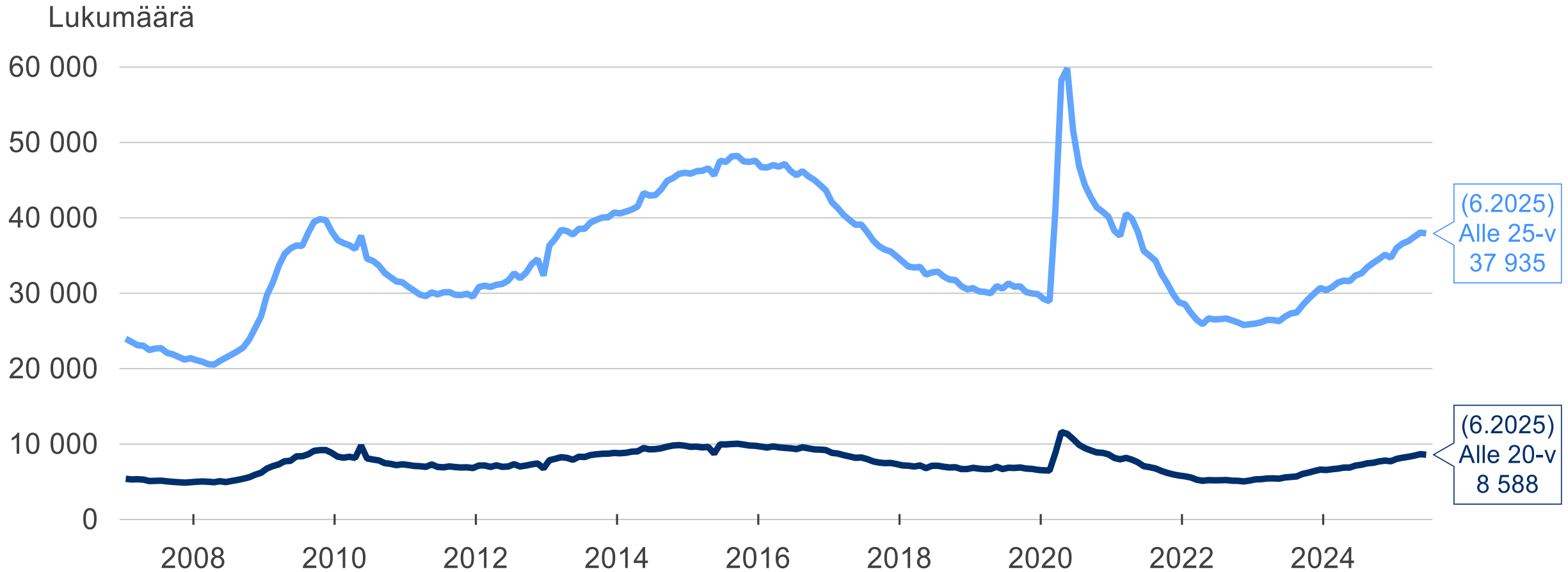
Täsmätyökykyiset nuoret – suuri käyttämätön potentiaali

- Täsmätyökykyinen = henkilö, jolla on työkyvyn rajoitteita, mutta vahvuuksia oikeassa työssä.
- Oikea työ oikealle ihmiselle → tuottavuus, sitoutuneisuus ja työyhteisön monimuotoisuus lisääntyvät. (Nevala ym. 2022)
- Työmarkkinoilla osaamista jää käyttämättä, koska rakenteet ja asenteet eivät tunnista potentiaalia (ks. mm. Kyröläinen 2020)
- Käyttämättömän potentiaalin mittakaava on valtava: esim. kymmenet tuhannet NEET-asetmassa olevat nuoret.
- Monilla osaamista ja motivaatiota, mutta puuttuu väylä tai tuki työhön (STM 2023).
- Työelämän tarpeet ja nuorten osaaminen eivät aina kohtaa – tarvitaan sovittavia rakenteita.

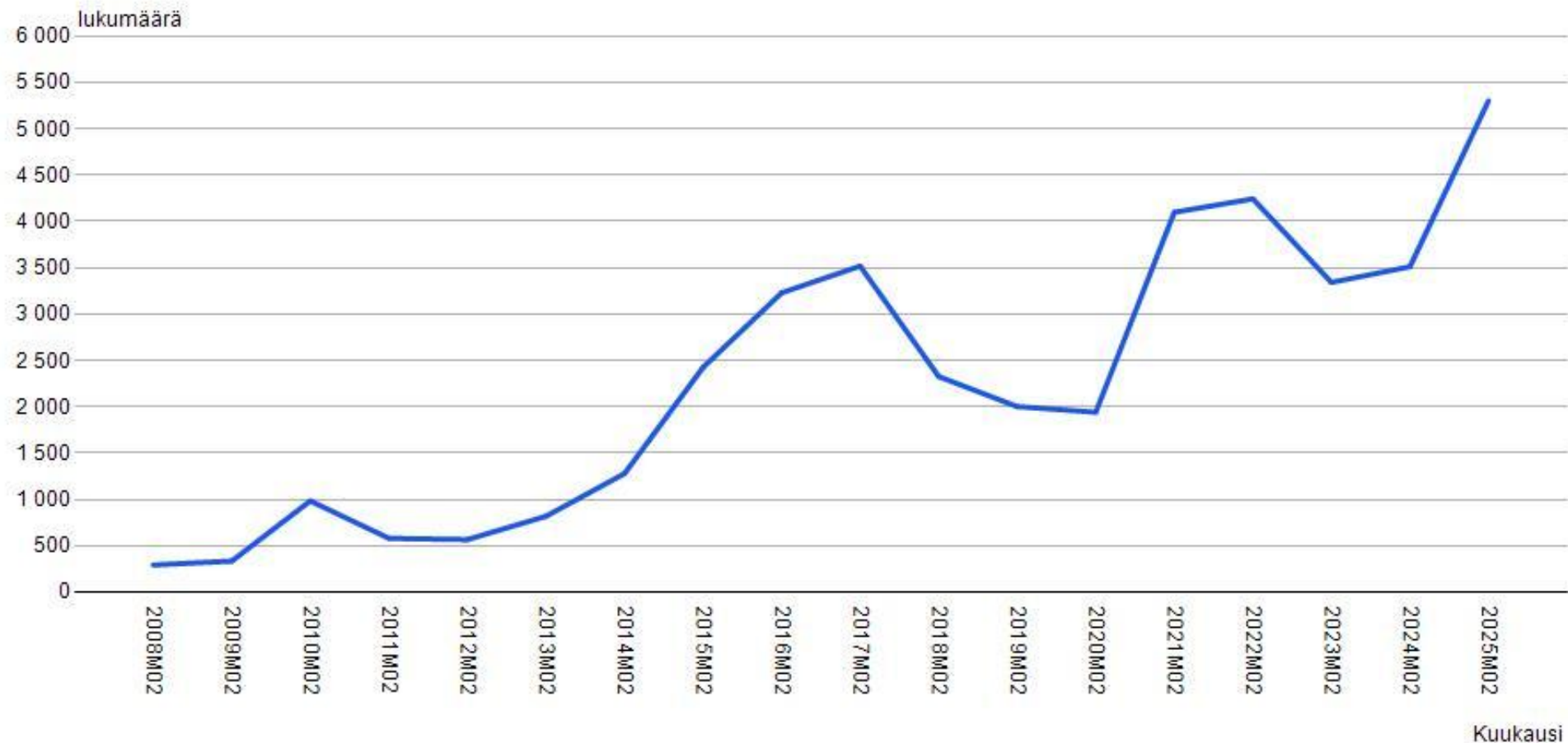
Nuoret työttömät työnhakijat

(Työnvälitystilasto, kausitasoitettu)

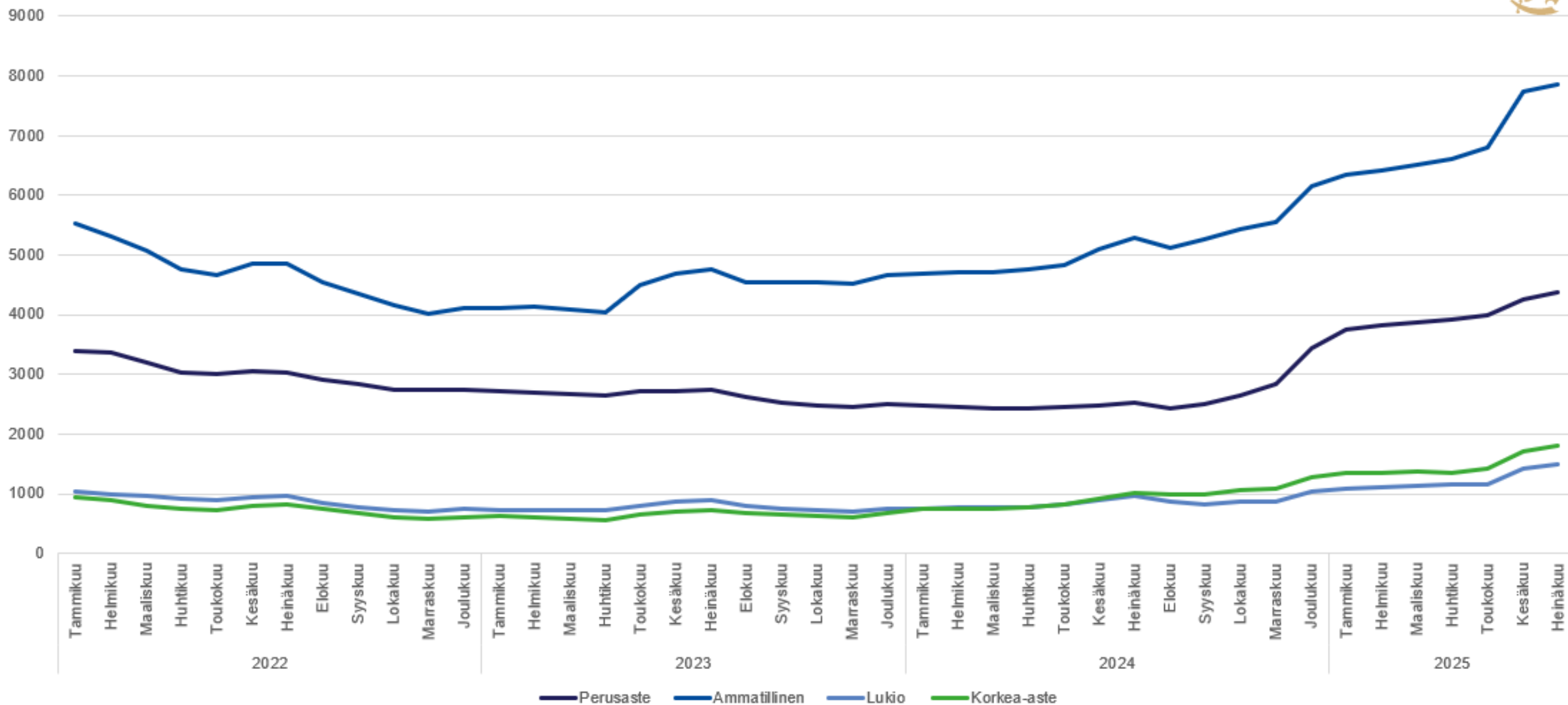

Lähde: Ministry of Economic Affairs & Employment of Finland, Macrobond (6.2025)

Nuorten 18-24 v pitkäaikaistyöttömyys

Alle 30-vuotiaat pitkäaikaistyöttömät koulutuksen mukaan

Työllisyyspalvelut

- Työllisyyspalveluista vastaavat 45 työllisyysaluetta.
- Valtion rahoitus valtionosuuksien kautta -> Itsehallinnolliset kunnat päättävät kohdennuksista.
- Alueilla on palveluiden kehittämismvastuu.
- Valtio vastaa lainsäädännön kehittämisestä ja tietyistä digitaalisista ratkaisuista. Työllisyyspalveluiden kokonaisuutta arvioi työllisyyden edistämisen neuvottelukunta.
- Monialaiset palvelut näyttävät ohjaavan nuoria enemmän palveluihin ja estävän viimesijaiselle tuelle putoamista. (Jernström & Sirniö 2023)
- On näyttöä, että nuorten profilointi ja palveluiden henkilökohtaistaminen lisää vaikuttavuuden todennäköisyyttä, (Hämäläinen ym 2017), kun taas mikäli heidän elämänsä kuormittaa erilaiset työ- ja toimintakyvyn vajeet sekä taloudelliset ja sosiaaliset ongelmat, aktivoinnilla saattaa olla kielteisiä seurauksia (Ylistö 2024.)
- Arviointien perusteella massamuotoisten ohjaus- ja neuvontapalveluiden tulokset ovat olleet kaksijakoisia. Ne tarjoavat kustannustehokkaan tavan tavoittaa laajoja kohderyhmiä, mutta toisaalta tutkimusnäyttö niiden todellisesta vaikuttavuudesta on edelleen melko vähäistä. (ks. VTV 2020)
- Tutkimuskirjallisuus tukee käsitystä palkkatuen positiivisesta vaikuttavuudesta. Positiivinen vaikutus näkyy erityisesti yksityisellä sektorilla ja osatyökykyisten kohdalla. (Asplund ym. 2018; VTV2020)

Sosiaali- ja terveystalvluista

- Nuoria ei tavoiteta sosiaalipalveluissa (Majlander 2023;VTV 2025)
- Nuorten sosiaalinen kuntoutus, tarpeellinen mutta jäsentymätön palvelu (Vuokila-Oikkonen & Siira 2020; Tuusa &Ala-Kauhaluoma 2014)
- Haasteena myös nivelvaiheet: siirtymät opinnoista työelämään, kenen vastuulle kuuluu ja kuka ottaa koppia esim. erityisnuorista? Ohjataan suoraan eläkkeelle? Mitä tapahtuu kun valmistumisen jälkeen muuttaakin toiselle paikkakunnalle?

IPS-Youth

- Individual Placement and Support (IPS) -malli, joka on alun perin kehitetty työikäisille aikuisille, joilla on vakavia mielenterveyden häiriöitä, on näyttöön perustuva työllistymisen tukimalli, josta voi olla hyötyä myös nuorille aikuisille.
- Yhdysvalloissa tehty tutkimus on ensimmäinen systemaattinen katsaus ja meta-analyysi satunnaistetuista kontrolloiduista tutkimuksista (RCT), joissa on tarkasteltu IPS-mallia tässä väestöryhmässä.
- Tulokset lupaavia: Meta-analyysin avulla arvioitiin työllistymisastetta, työssäolon kestoa ja koulutukseen osallistumisen määrää. Kaikissa tutkimuksissa IPS-ryhmän työllistymisaste oli merkitsevästi korkeampi kuin verrokkiryhmässä.
- Vaikka tutkimusnäyttöä on toistaiseksi rajallisesti, IPS-menetelmä näyttää olevan tehokas auttaessaan nuoria aikuisia, joilla on vakava mielenterveyden häiriö tai varhainen psykoosi, saamaan ja säilyttämään avoimilla työmarkkinoilla tapahtuvia työpaikkoja. (Bond ym. 2023)
- IPS-Youth-laatuksiteeristöä (peruslaatuksiteerit + muutamia lisäksiteerejä) ollaan pilotoimassa Suomessa parhaillaan

Vastuu nuorista on meidän kaikkien yhteinen

- Nuorilla on oikeus tukeen ja palveluihin, jotka perustuvat luottamuksellisiin ja pysyviin ihmissuhteisiin
- Oppilaitokset ja palvelut luovat perustan, mutta työelämä on ratkaiseva osa kiinnittymistä yhteiskuntaan.
- Työn muokkaus ja joustot ovat usein pieniä tekoja, mutta niiden vaikutus yksilön hyvinvointiin ja työyhteisön ilmapiiriin on suuri.
- Vastuulliset työnantajat eivät ainoastaan auta yksilöitä, sillä vahvistetaan organisaation mainetta ja koko yhteiskunnan kestävyyttä.

30.10.2025

Lähteet

- Asplund, R., Kauhanen, M., Päällysaho, M. & Vanhala, P. (2018). *Palkkatuen vaikuttavuus – palkkatukijärjestelmän ja sen uudistuksen arviointi*. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 75/2018. Helsinki: Valtioneuvoston kanslia. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161185>
- Bond, G. R., Al-Abdulmunem, M., Marbacher, J., Christensen, T. N., Sveinsdottir, V. & Drake, R. E. (2023). A systematic review and meta-analysis of IPS supported employment for young adults with mental health conditions. *Administration and Policy in Mental Health and Mental Health Services Research*, 50(2), 160–172. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0190740924003621>
- Hiilamo, H., Sariaslan, A. & Aaltonen, M. (2022). Miten ehkäistä nuorten syrjäytymistä? *Yhteiskuntapolitiikka*, 87(4), 440–445.
- Hilli, P., Ståhl, T., Merikukka, M. & Ristikari, T. (2017). Syrjäytymisen hinta – case investoinnin kannattavuuslaskelmasta. *Yhteiskuntapolitiikka*, 82(6), 663–675.
- Hämäläinen, H., Hämäläinen, U. & Tuomala, J. (2017). The Evaluation of a Finnish Youth Guarantee: Lessons for Europe? Teoksessa B. Greve (toim.), *Handbook of Active Labour Market Policy Evaluation European Youth Labour Markets* (s. 219–234). Edward Elgar.
- Jernström, L. & Sirniö, O. (2023). *Koulutuksen ja työn ulkopuolella olevien nuorten ja nuorten aikuisten etuuskien käyttö vuosina 1995–2020 (Tutkimuksesta tiiviisti 37/2023, Suomen sosiaalinen tila 4/2023)*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/146799/URN_ISBN_978-952-408-128-3.pdf
- Kestilä, L. & Karvonen, S. (2025). *Ratkaisuja kestävästä yhteiskunnan rakentamisesta Väestön terveys- ja hyvinvointikatsaus 2025 (Raportti 2025_001)*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-408-444-4>
- Kuchler, T. (2022). Mental health and employment outcomes in Europe. *European Journal of Public Health*, 32(Suppl. 3), ckac129.453. <https://doi.org/10.1093/eurpub/ckac129.453>
- Kyröläinen, A. (2020). *Vammaisten henkilöiden työllistymisen rakenteelliset esteet*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Pirkola, S., Nevalainen, J., Laaksonen, M., Fröjd, S., Nurmela, K., Näppilä, T., Tuulio-Henriksson, A., Autio, R. & Blomgren, J. (2020). The importance of clinical and labour market histories in psychiatric disability retirement: Analysis of the comprehensive Finnish national-level RETIRE data. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 55(8), 1011–1020. <https://link.springer.com/article/10.1007/s00127-019-01815-6>
- Majlander, S., Vihtari, J., Kekkonen, M., Sankalahti, K., Turu, P. & Rautiainen, S. (2023). *Lasten ja nuorten palveluiden yhdenvertainen saavutettavuus*. Kansallisen lapsistrategian toimenpiteen 14 raportti. THL Työpäpaperi 6/2023. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-934-9>
- Maunu, T., Räisänen, H. & Tuomaala, M. (2023). *Pitkä työttömyys (TEM analyysija 114/2023)*. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-834-9>
- Nevala, N., Pehkonen, I., Virtanen, M., Juvonen-Posti, P., Mattila-Holappa, P. & Tanttu, A. (2022). *Muokkaa työtä – Työhön kytkeytyvä kuntoutus -tietopaketti*. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Työterveyslaitos, Oulun yliopisto & Oulun ammattikorkeakoulu.
- Saikku, P. & Hannikainen, M. (2018). Työttömien ja työllisten koettu työkyky ja toimeentulo. *Suomalaisten hyvinvointi 2018*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137687/SH_2018_8_Ty%C3%B6tt%C3%B6mien_ja_ty%C3%B6llisten_koettu_ty%C3%B6kyky_ja_toimeentulo.pdf
- Tuusa, M. & Ala-Kauhaluoma, M. (2014). *Selvitys nuorten sosiaalisesta kuntoutuksesta (Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistiota 2014 42)*. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/70320>
- Sipilä, N. & Appelqvist-Schmidlechner, K. (2025). "Must tuntuu, että tää on just se työ, mihin mä kuulun" – IPS-työhönvalmennus psykiatriseen hoitoon integroituna työllistymisen tukena.* Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Raportti 7/2025.* Helsinki.
- Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV). (2007). *Nuorten syrjäytymisen ehkäisy (Toiminnantarkastuskertomus 146/2007)*. Helsinki: VTV. <https://www.vtv.fi/app/uploads/2018/07/03142740/nuorten-syrjaytymisen-ehkaisy-146-2007.pdf>
- Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV). (2025). *Työn ja koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret – tunnistaminen, tavoittaminen ja kuntouttaminen (Tuloksellisuustarkastuskertomus 1/2025)*. Helsinki: VTV.
- Vuorimäki-Oikkonen, P. & Siira, T. (2020). Nuorten sosiaalista kuntoutusta kehittämässä. *Kuntoutus*, 43(2), 43–55.

Kiitos!